

*Реальні та фантастичні
елементи людської поведінки.
«Берегиня», «Дажбог»*

Презентація
вчительки української мови та літератури
Добровольської В.Е.

МЕТА:

навчальна: дати школярам уявлення про реальні та фантастичні елементи людської поведінки, ознайомитись з релігійними уподобаннями наших пращурів.

виховна: прививати та виховувати інтерес учнів до національних міфів та легенд.

розвивальна: розвивати творчу уяву, пам'ять, культуру зв'язного мовлення.

ОБЕРІТ

**НАЙДРЕВНІШИЙ АМУЛЕТ ЩАСТЯ І
ГАРАЗДУ, ЧАРІВНИЙ ПРЕДМЕТ, ЩО
ПРИЗНАЧЕНИЙ ЗАХИЩАТИ СВОГО
ВЛАСНИКА.**

**ВВАЖАЄТЬСЯ, ЩО ВІН МОЖЕ
ПРИНЕСТИ УДАЧУ, ПОПЕРЕДИТИ ПРО
НЕБЕЗПЕКУ, ПОЛІПШИТИ СТАН
ЗДОРОВ'Я.**

ЗНАЧЕННЯ ОБЕРЕТІВ

**ШІТКА —
ЧИСТОТА ДОМУ,
ЧИСТОТА ДУХУ**

**МІШОК —
СИМВОЛ
ДОСТАТКУ**

**ЧОЛОВІК І ЖІНКА —
СИМВОЛ ДУХОВНОЇ
ЄДНОСТІ**

ВІРУВАННЯ ПРО СОНЦЕ

НАЙЦІКАВІШЕ — СЛОВ'ЯНИ ВІРИЛИ, ЩО СОНЦЕ, ПЕРЕДБАЧАЮЧИ НЕЩАСНІ ПОДІЇ, ДАЄ ЗНАТИ ПРО НИХ ЛЮДЯМ І ЗУПИНЯЄТЬСЯ НА ШЛЯХУ ЧИ ХОВАЄТЬСЯ В ХМАРАХ. КРІМ ТОГО, ВІРИЛИ, ЩО ВОНО ДОПОМАГАЄ ЛЮДЯМ, АЛЕ В ТОЙ ЖЕ ЧАС ПЕРЕСЛІДУЄ НЕДОСТОЙНИХ, ЩО ЗАСЛУЖИЛИ ЙОГО НЕМИЛІСТЬ.

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

РЕАЛЬНЕ — ЦЕ ТЕ, ЩО ІСНУЄ В ОБ'ЄКТИВНІЙ
ДІЙСНОСТІ, ДІЙСНЕ, ПРОТИЛЕЖНЕ ДО УЯВНОГО,
ВИГАДАНОГО, ФАНТАСТИЧНОГО.

РЕАЛЬНІСТЬ

(ВІД ЛАТ. REALIS —
«РЕЧОВИННИЙ», «ДІЙСНИЙ») —
ЦЕ ТЕРМІН, ЯКИЙ ОЗНАЧАЄ ТЕ, ЩО
ІСНУЄ НАСПРАВДІ.

**ФАНТАСТИЧНЕ — ЦЕ ЩОСЬ ХИМЕРНЕ,
ВИГАДАНЕ, МАЛОЙМОВІРНЕ, СТВОРЕНЕ
УЯВОЮ.**

ФАНТАСТИКА —
ЖАНР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ, У
ЯКОМУ ЗА ДОПОМОГОЮ
ДОДАВАННЯ ВИГАДАНИХ,
УЯВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ
СТВОРЮЄТЬСЯ СВІТ,
ВІДМІННИЙ ВІД
СЬОГОДЕННОГО, РЕАЛЬНОГО.

БЕРЕТИНЯ —
НАЙСТАРОВИННІША БОТИНЯ
ДОБРА І ЗАХИСТУ ЛЮДИНИ ВІД
УСІЛЯКОГО ЗЛА.

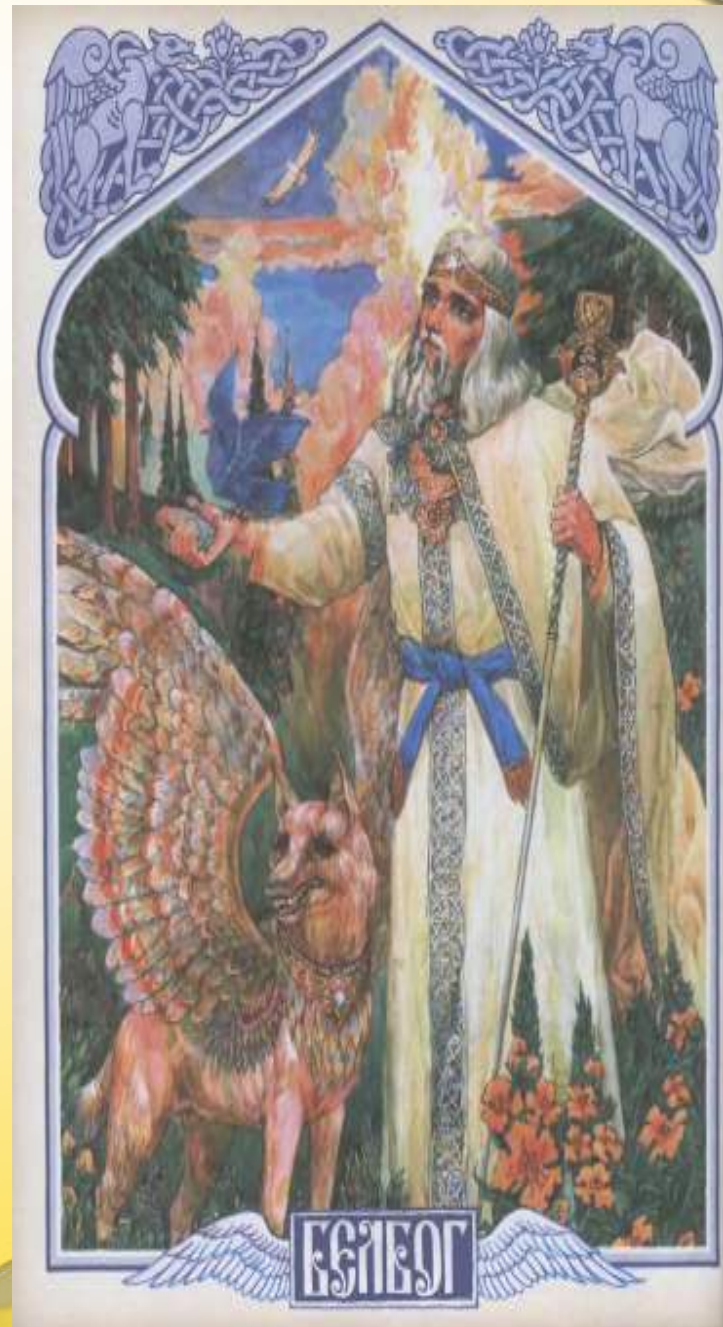
СВАРОГ- ПРАБОГ, ВЛАДИКА СВІТУ, БАТЬКО СВАРОЖИЧІВ.

**ІМ'Я СВАРОГА, У
ПЕРЕКЛАДІ З САНСКРИТУ
ОЗНАЧАЄ «ГОЛОС»,
«ЗВУК», «НОТА», ВІД ЯКИХ
ПОХОДЯТЬ СЛОВА ЗІ
ЗНАЧЕННЯМ: ЗВУЧАТИ,
СПІВАТИ, СЯЯТИ,
БЛИЩАТИ.**

БІЛОБОГ

**У ДОХРИСТИЯНСЬКИХ
ВІРУВАННЯХ — ГОЛОВНИЙ
БОГ БІЛОГО ДНЯ, ЩАСТЯ,
ДОБРА, БАГАТСТВА,
ЗДОРОВ'Я І ПЛОДЮЧОСТІ;
ЗА ЛЕГЕНДОЮ, ТВОРЕЦЬ
ЗЕМЛІ, ВОДИ, СВІТЛА; СИН
РОДА, БАТЬКО ПЕРУНА;
ЗАХИСНИК ЛЮДЕЙ ВІД ЗЛА;
ГОСПОДАР ВИРІЮ ТА
ПОВЕЛИТЕЛЬ ІНШИХ БОГІВ;
НАРОДНІ ЛЕГЕНДИ
ЗОБРАЖУЮТЬ БІЛОБОГА У
ПОСТІЙНІЙ БОРОТБІ З
ЧОРНОБОГОМ.**

ЧОРНОБОТ
ВОЛОДАР ТЕМРЯВИ,
НОЧІ, ЗИМИ, ХОЛОДУ,
АЛЕ ВОДНОЧАС
ТАЄМНИЧОСТІ,
ВОРОЖІННЯ,
МАРЕННЯ, СНУ. ПОРЯД
ІЗ НИМ ЗНАХОДИТЬСЯ
БОГИНЯ СМЕРТІ МАРА,
ЇЙОГО ДРУЖИНА.

МАРА

— БОГИНЯ ТЕМНОЇ НОЧІ,
СТРАШНИХ СНОВИДИНЬ, ПРИВИДІВ,
ХВОРОБ ТА СМЕРТІ. ЗА ДАВНЬОЮ
ЛЕГЕНДОЮ, МАРА — ДОНЬКА
ЧОРНОБОГА — ЗАСІВАЄ НА ЗЕМЛІ
ЧВАРИ, БРЕХНІ, НЕДУГИ, ВНОЧІ
ГУЛЯЄ З ГОЛОВОЮ ПІД ПАХВОЮ
МІЖ ЛЮДСЬКИМИ ОСЕЛЯМИ Й
ВИГУКУЄ ІМЕНА ГОСПОДАРІВ —
ХТО ВІДГУКНЕТЬСЯ, ТОГО ЗАБИРАЄ З
СОБОЮ У ПОТОЙБІЧЧЯ.

«БЕРЕТИНЯ»

ТЕМА: ЗОБРАЖЕННЯ ЖИТТЯ ПЕРВІСНИХ ЛЮДЕЙ, РОЗВИТОК ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА РОЛЬ БОГІВ У НЕЇ, ПЕРЕМОГА ДОБРИХ СИЛ НАД СИЛАМИ ПІТЬМИ.

ІДЕЯ: ПРОСЛАВЛЕННЯ ДОБРИХ СПРАВ, ЩИРОСТІ, ДОПОМОГИ БЛИЖНІМ ТА ЗНЕВАГА ДО ВСЬОГО ПОГАНОВОГО, ЩО ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ.

ФАНТАСТИЧНІ ЕЛЕМЕНТИ МІФУ: БОГИ, СТАДО ЯЩЕРІВ.

ОСНОВНА ДУМКА: ЖИТТЯ — ЦЕ ЗАВЖДИ РУХ, ПРАЦЯ, БОРОТЬБА. У БОРОТЬБІ ПЕРЕМОЖЕ ТОЙ, ХТО ЗАХИЩАЄ, ВІДСТОЮЄ СВІТЛО, ВОЛЮ, СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

«ДАЖБОГ»

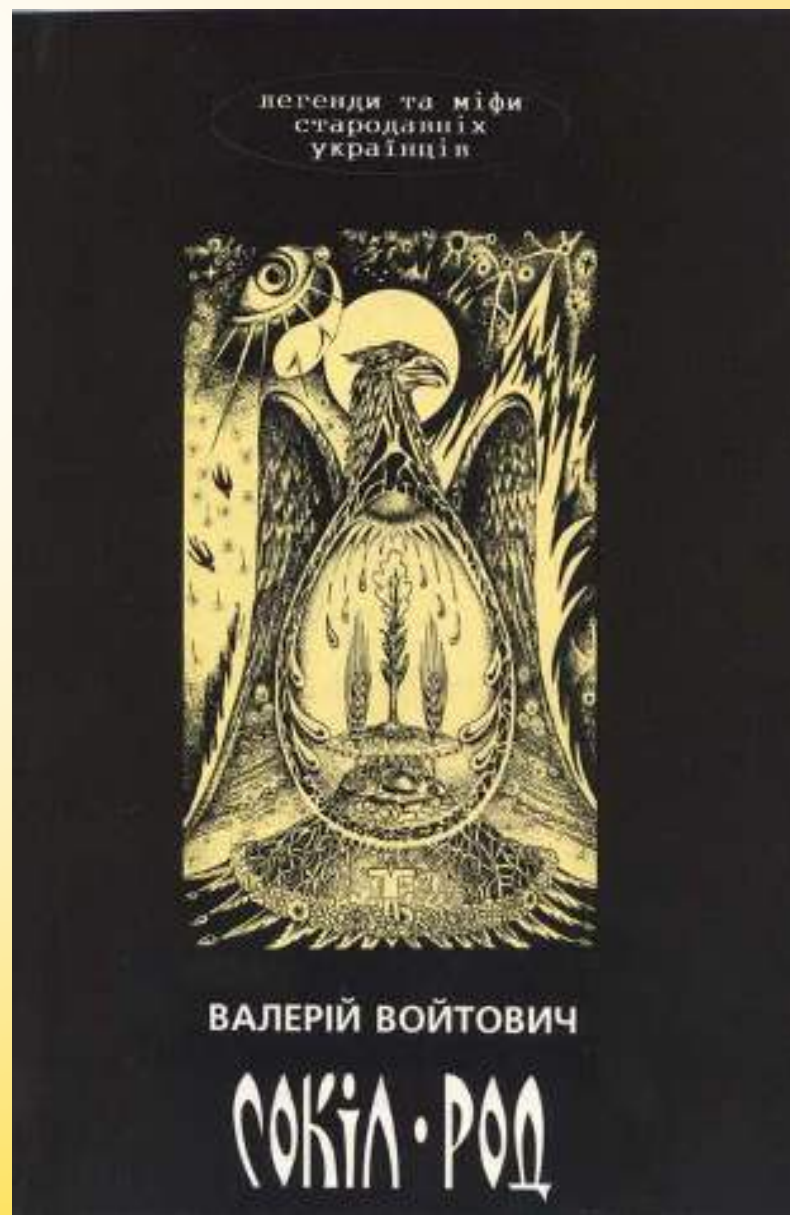
ТЕМА: ЗОБРАЖЕННЯ СИНА ВЕЛИКОГО СВАРОГА СЛАВЕТНОГО ДАЖБОГА-СОНЦЯ, ЯКИЙ ВОЛОДАРЮВАВ «НАД БОГАМИ, НАД ЛЮДЬМИ І НАД УСІМ СВІТОМ».

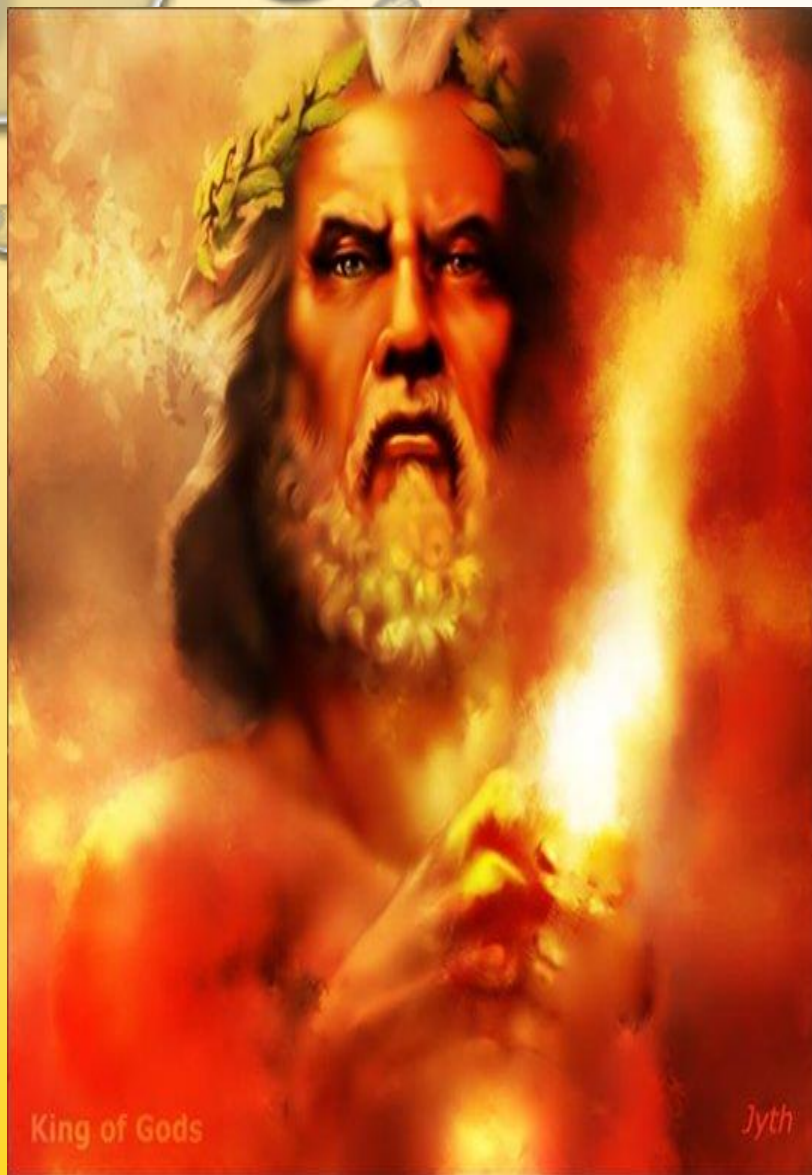
ІДЕЯ: ПРОДЕМОНСТРУВАТИ МОГУТНІСТЬ, ВЕЛИЧ ТА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ТОГО, ХТО ВОЛОДІЄ ЛЮДСЬКИМИ ЖИТТЯМИ.

ОСНОВНА ДУМКА: УКРАЇНЦІ ГОРДО ІМЕНУВАЛИ СЕБЕ «ДАЖБОЖИМИ ВНУКАМИ», НАДЗВИЧАЙНО ПИШАЮЧИСЬ ЦИМ.

СОКІЛ-РОД

ПЕРШОПТАХ, ЩО НАРОДИВСЯ ЗІ
СЛЬОЗИ, ЯКУ ЗРОНИЛО
ВСЕВИДЯЩЕ ОКО. КУЛЬТ СОКОЛА
ШИРОКО ВІДОБРАЖЕНИЙ У
КОЛЯДКАХ ТА ЩЕДРІВКАХ. ВІН
ВИСТУПАЄ ЯК НЕЗАЛЕЖНЕ ЄСТВО,
А НЕ ЯК ПОСЕРЕДНИК МІЖ
БОГОМ І ЛЮДЬМИ. СОКІЛ-РОД,
СОКІЛ-ПРАДІД Є СИМВОЛОМ
МІСЯЦЯ, ЩО ПРИТАМАННЕ
ПЕРВІСНИМ ВІРУВАННЯМ. ЩИРЕ
ЗОЛОТО, КОТРИМ ПОКРИВАЄ
СОКІЛ СВОЄ ГНІЗДО, — СИМВОЛ
СВІТЛА І СОНЦЯ.

ПЕРУН

**БОЖЕСТВО В ДАВНЬОРУСЬКІЙ
ЯЗИЧНИЦЬКІЙ МІФОЛОГІЇ,
ПОКРОВИТЕЛЬ КНЯЗЯ І ДРУЖИНИ,
БОГ ВІЙНИ, БОГ-ГРОМОВЕРЖЕЦЬ,
БОГ ГРОЗИ, ГРОМУ І БЛИСКАВКИ.
ЗА ЧАСІВ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА
ПЕРУН БУВ ГОЛОВНИМ
БОЖЕСТВОМ КИЇВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ
Й СИМВОЛОМ ДЕРЖАВНОГО
ЄДНАННЯ.**

АНАЛІЗ МІФУ «ДАЖБОГ»

- ЯКИМ У ТВОРІ ЗОБРАЖЕНИЙ ДАЖБОГ?
- ЧОМУ УКРАЇНЦІ З ПОЧЕСТЮ ЙМЕНУВАЛИ СЕБЕ «ДАЖБОЖИМИ ОНУКАМИ»?
- ЩО СИМВОЛІЗУВАЛО ТЕ, ЩО «У ПРАВИЙ РУЦІ ДАЖБОГ ТРИМАВ ВЕЛИЧЕЗНИЙ ТУРЯЧИЙ РІГ З ВИНОМ, А ЛІВА ТОРКАЛАСЬ РУНІВ'Я ДОВГОГО МЕЧА»? ВМОТИВУЙТЕ ВЛАСНІ МІРКУВАННЯ.
- ЯК ДОВЕСТИ, ЩО НАШЕ ПОКОЛІННЯ ПИШАЄТЬСЯ ІСТОРИЧНИМ МИНУЛИМ СВОЇХ ПРЕДКІВ?
- ОХАРАКТЕРИЗУЙТЕ ДАЖБОГА.
- ЯКІ ЯКОСТІ ДАЖБОГА ЗОБРАЖЕНО В МІФІ?
- ЩО ПРИНОСИЛИ В ЖЕРТВУ ДАЖБОГОВІ?